

Prostatický specifický antigen (PSA):
Proč bych se měl nechat testovat?

Obsah

Co je prostata a k čemu slouží?.....	3
Co je PSA?.....	3
Co je test PSA?.....	3
Kdo může podstoupit test PSA?.....	3
Co dalšího může zapříčinit vysokou hladinu PSA v krvi?.....	4
Benigní zvětšení prostaty.....	4
Syndrom chronické pánevní bolesti.....	4
Zánět prostaty (prostatitida).....	4
Močové infekce.....	4
Stimulace prostaty.....	4
Léky.....	4
Jak probíhá test PSA?.....	4
Krevní test.....	4
Kontrola prostaty.....	4
Měl bych podstoupit test PSA?.....	4
Možné výhody.....	5
Možné nevýhody.....	5
Mohu pravidelně podstupovat testy PSA?.....	5
Shrnutí.....	5
Mé poznámky a dotazy.....	6

Tuto informační brožuru vytvořila pracovní skupina EAU pro informace pro pacienty. Obsahuje obecné informace o zjišťování rakoviny prostaty a nenahrazuje individuální konzultaci.

Existují nástroje, které vám pomohou se rozhodnout, zda zahájit možnost včasné detekce onemocnění. Žádný z těchto nástrojů nenahrazuje konzultaci s lékařem. Než se rozhodnete, zda chcete test podstoupit, poraďte se se svým lékařem o výhodách a nevýhodách včasného odhalení rakoviny prostaty. Pokud máte jakékoli konkrétní otázku, které se týká vaší konkrétní zdravotní situace, měli byste se poradit se svým lékařem nebo jiným odborným poskytovatelem zdravotní péče.

Autor

Dr. Selçuk Sarikaya, Ankara, Turecko

Odborní posuzovatelé

Dr. Mark Behrendt, Utrecht (Nizozemsko)
Prof. Phil Cornford, Liverpool (Spojené království)
Franziska Geese, Bern (Švýcarsko)
Prof. Nicolas Mottet, Saint-Étienne (Francie)
Dr. Ricardo Pereira E Silva, Lisabon (Portugalsko)
Prof. Monique Roobol, Rotterdam (Nizozemsko)
Prof. Dr. Hendrik Van Poppel, Lovaň (Belgie)
André Deschamps [Europa Uomo], Antverpy (Belgie)
John Dowling [Europa Uomo], Dublin (Irsko)

Tyto texty byly vytvořeny Evropskou urologickou společností (EAU) ve spolupráci s Českou urologickou společností (ČUS).

Další informace o diagnóze a léčbě rakoviny prostaty naleznete na našich webových stránkách:
<https://patients.uroweb.org/cz/rakovina-prostaty/>

Tyto informace byly naposledy aktualizovány v dubnu 2021 a přezkoumala je laická komise.

Co je prostata a k čemu slouží?

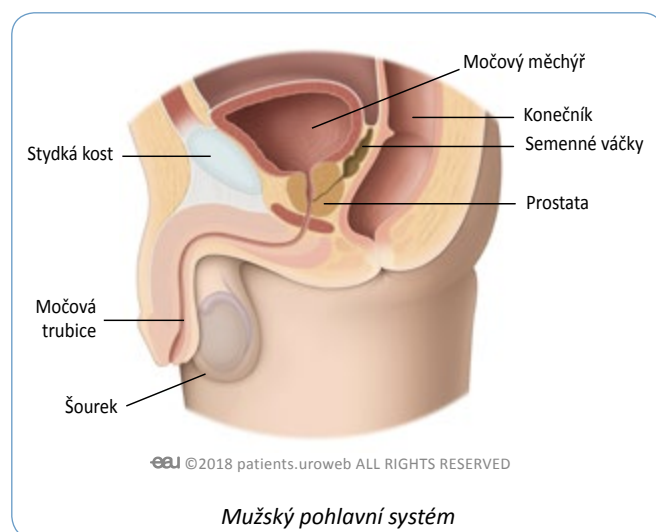
Prostata je malá žláza, která tvoří součást pohlavního systému. Má velikost golfového míčku a obklopuje močovou trubici, kterou se moč dostává z močového měchýře.

Prostata vytváří hustou bílou tekutinu, která se mísí se spermatem z varlat a vytváří semeno. Produkuje také protein zvaný prostatický specifický antigen neboli PSA. PSA pomáhá snižovat hustotu semene, takže je řidší a tekutější.

Co je PSA?

PSA tvoří buňky v prostatě. Je normální, že se malé množství PSA dostane do krve. Toto množství se zvyšuje s přibývajícím věkem, protože prostata se s věkem přirozeně zvětšuje.

Zvýšená hladina PSA v krvi může mít různé příčiny. Může to být například důsledek infekce močových cest nebo příznak rakoviny prostaty.

Co je test PSA?

Test PSA je jednoduchý krevní test, který měří množství PSA v krvi.

Vysoká hladina PSA nemusí nutně znamenat, že máte rakovinu prostaty. Měli byste však jít na další vyšetření, aby se rakovina prostaty vyloučila.

Kdo může podstoupit test PSA?

Pokud jste muž (nebo jste se jako muž narodila a nyní jste transsexuální žena či nebinární jedinec) a je vám více než 50 let, můžete požádat o provedení testu svého praktického lékaře. Tento test vám může být také nabídnut jako součást preventivní zdravotní prohlídky.

Pokud je vám méně než 50 let, ale máte rizikové faktory, o kterých je známo, že zvyšují pravděpodobnost vzniku rakoviny prostaty, můžete si také promluvit se svým lékařem o provedení testu PSA.

PSA test není povinný. Je to vaše volba. *Někteří muži se rozhodnou test nepodstoupit, ale jiní chtějí možnost rakoviny prostaty vyloučit.* Neexistuje správné nebo špatné řešení. Může být pro vás užitečné probrat možné výhody a nevýhody se svou partnerkou/partnerem, rodinou, přáteli nebo podpůrnou skupinou k onemocnění rakoviny prostaty.

Protein (bílkovina)

Bílkoviny se nachází v každé buňce našeho těla.

Antigen

Antigen je látka, která obvykle způsobuje, že váš imunitní systém produkuje protilátky. Ačkoliv se PSA nazývá antigenem, z biochemického hlediska jde o enzym. To znamená, že způsobuje chemickou reakci. Tato chemická reakce v prostatě snižuje hustotu semene.

Rizikové faktory

Pokud je vám více než 45 let a v rodinné anamnéze máte rakovinu prostaty, jste afrického původu nebo víte, že máte v rodinné anamnéze „vadný“ gen zvaný BRCA2, máte vyšší riziko rozvoje rakoviny prostaty.

Co dalšího může zapříčinit vysokou hladinu PSA v krvi?

Benigní zvětšení prostaty

Je normální, že se prostata s přibývajícím věkem muže zvětšuje. Čím větší je prostata, tím více PSA se může dostat do krve. Tomuto zvětšení se říká benigní hyperplazie prostaty (BHP). Nejedná se však o rakovinu. Důsledkem zvětšení prostaty mohou být potíže s močením, ale ve většině případů není zvětšení prostaty vážný zdravotní problém a lze jej léčit.

Syndrom chronické pánevní bolesti

Někteří muži mohou bez zjevné příčiny trpět dlouhodobými bolestmi v oblasti pánve. Toto se nazývá syndrom chronické pánevní bolesti. Nejedná se o rakovinu, ale pokud je vaše hladina PSA vyšší, váš lékař vás pošle na další testy, aby se rakovina vyloučila.

Zánět prostaty (prostatitida)

Někdy se do prostaty dostane bakterie, která v ní způsobí zánět (infekci). Zánět prostaty se nazývá prostatitida. Zánět prostaty může způsobit zvýšení hladiny PSA v krvi. Zánět může trvat i delší dobu, ale nejedná se o rakovinu.

Močové infekce

Infekce močových cest mohou zvýšit hladinu PSA. Pokud jste nedávno prodělali infekci močových cest, budete muset před provedením testu PSA počkat 4–6 týdnů, než se zánět vyléčí a hladiny PSA normalizují. Informujte o prodělaném zánětu močových cest svého lékaře, aby vám mohl vybrat vhodný termín vyšetření.

Stimulace prostaty

Aktivity, které stimulují prostatu, jako je intenzivní cvičení (zejména cyklistika) nebo ejakulace, mohou zvýšit vaši hladinu PSA. Promluvte si se svým lékařem o tom, jak dlouho byste se měli těmto aktivitám vyhýbat, než si znovu necháte hladinu PSA zkontrolovat. Obecně se ovšem doporučuje těmto aktivitám vyhýbat po dobu minimálně 48 hodin.

Aktivity, které nějakým způsobem prostatu stimulují, jako je kontrola prostaty nebo anální sex, mohou také dočasně zvýšit hladinu PSA. Těmto aktivitám se budete muset po dobu jednoho týdne vyhnout, než si necháte změřit hladinu PSA.

Léky

Některé léky mohou mít vliv na hladinu PSA. Ujistěte se, že máte po ruce seznam všech léků, které aktuálně užíváte. Poté si o nich budete moci promluvit se svým lékařem a ten zváží dopad, který mohou mít na interpretaci výsledků vašeho testu PSA.

Následující léky mohou ovlivnit hladinu PSA:

- nesteroidní protizánětlivé léky (NSAID)
- statiny
- thiazidová diuretika

Jak probíhá test PSA?

Krevní test

Lékař nebo vyškolený zdravotník vám odebere ze žíly na paži vzorek krve. Lékař nebo zdravotník vám může kolem paže omotat pevný pásek (škrtilo), což dočasně zpomalí průtok krve. To způsobí, že se

Močová trubice

Trubice, kterou se moč dostává z močového měchýře.

Moč

Moč je produkována ledvinami, které také filtrují toxické látky z krve. Je odpadním produktem vylučovací soustavy.

žíla naplní a odběr krve bude jednodušší. Poté vám do žíly zavede jehlu a do injekční stříkačky natáhne krev. Vzorek krve je odeslán na vyšetření do laboratoře.

Kontrola prostaty

Lékař vám může nabídnout také kontrolu prostaty. Kontrola prostaty prstem neboli digitální rektální vyšetření (DRE) je rychlý a jednoduchý test pomocí kterého zjistíte, zda máte problém s prostatou.

Měl bych podstoupit test PSA?

Někdy může být obtížné se rozhodnout, zda podstoupit test PSA. Rakovina prostaty obvykle (ale ne vždy) roste pomalým tempem mnoho let. Můžete mít rakovinu prostaty, která vám nikdy nezpůsobí žádné příznaky nebo potíže. U některých mužů se bohužel rakovina prostaty šíří rychle po celém těle a může způsobit úmrtí.

Možné výhody

- Pokud bude výsledek testu v pořádku, můžete se uklidnit.
- Může vám pomoci zjistit rakovinu prostaty dříve, než se u vás projeví jakékoliv příznaky.
- Může vám pomoci zjistit rychle rostoucí rakovinu v rané fázi, takže budete mít více možností léčby, které vám pomohou zastavit šíření rakoviny a potíže a snížit riziko předčasného úmrtí.

Možné nevýhody

- Test PSA není 100% přesný:
 - Můžete mít vysokou hladinu PSA, ale nemusíte mít rakovinu.
 - Můžete mít normální hladinu PSA, ale přesto mít rakovinu prostaty.
- Pokud je vaše hladina PSA vyšší, budete potřebovat další testy, což může být pro vás i vaši rodinu stresující.
- Může vám být diagnostikována pomalu rostoucí rakovina prostaty a lékař vám léčbu buď nenabídne, nebo vám nabídne takovou léčbu, kterou nepotřebujete.

Lékař může pro předpověď vašeho rizika rakoviny prostaty použít statistický program. Na základě jeho výsledků poté naplánuje možnosti léčby, které s vámi prodiskutuje. Tyto programy jsou navrženy tak, aby je mohli používat zdravotníci. Pokud však máte obavy z rizika rozvoje rakoviny prostaty, existují vhodné kalkulačky rizik přímo pro pacienty.

Mohu pravidelně podstupovat testy PSA?

Je užitečnejší provést více testů v průběhu času než jen jednorázový test. Potřebu pravidelných testů PSA však určí váš lékař na základě vašeho rizika vzniku rakoviny prostaty a hodnoty vašich prvních výsledků testu PSA.

Shrnutí

- Testování PSA pomáhá zjistit rakovinu prostaty v rané fázi, kdy je pravděpodobnější, že ji bude možné vyléčit.
- Pamatujte si, že ne každý člověk s vysokou hladinou PSA bude mít rakovinu a ne každý, kdo má rakovinu, bude potřebovat léčbu.
- Poradte se se svým praktickým lékařem o rizicích a přínosech a o tom, zda je pro vás tento test vhodný.

Rizika

Potřeba pravidelných testů PSA závisí na známých rizikových faktorech, předpokládaném riziku na základě statistických programů a na výsledcích veškerých vyšetření rakoviny prostaty.

Vývoj této kapitoly financovala společnost Ferring Pharmaceuticals. Její obsah nezávisle vytvořila a schválila kancelář pacientů EAU.

European Association of Urology

PO Box 30016

NL-6803 AA ARNHEM

Nizozemsko

e-Mail: info.patientinformation@uroweb.org

Webové stránky: patients.uroweb.org